

Dit profiel dient gelezen, geïnterpreteerd en gebruikt te worden in combinatie met de leeswijzer, waarin de noodzakelijke uitleg van de verschillende paragrafen vermeld is.

Zeearend (*Haliaeetus albicilla*) A075

1. Status:

Vogelrichtlijn Bijlage I (inwerkingtreding 1981). Voor Natura 2000 relevant als niet-broedvogel.

2. Kenschets

Beschrijving: De zeearend is de grootste inheemse roofvogel. Hij jaagt op grote prooien zoals grote vissen, ganzen en andere watervogels en ook op middelgrote zoogdieren. De zeearend eet ook dode dieren. Het broedgebied omvat de noordelijke helft van geheel Eurazië. De populatie neemt, dankzij intensieve bescherming, bijna overal sterk toe; bijv. in Scandinavië, Duitsland, Polen en Tsjechië. Bij ons is de zeearend vooral een wintergast. In 2006 heeft voor het eerst een zeearendenpaar in Nederland gebroed. De dichtstbijzijnde vaste broedgebieden liggen in Nedersachsen (West-Duitsland).

Relatief belang binnen Europa: Vanwege het kleine aantal is de staat van instandhouding van de zeearendpopulatie in de Europese Unie volgens 'BirdLife' ongunstig. Het merendeel van de populatie broedt in Noord- en Oost-Europa. De Europese populatie omvat 4.000 – 4.700 paren. De winterpopulatie in de Europese Unie is naar schatting 3.500 vogels. Hiervan verblijft slechts een heel klein deel, naar schatting minder dan 1% in Nederland. Het gaat daarbij doorgaans om jonge vogels die een tijdje te gast zijn. Volwassen zeearenden zijn gewoonlijk standvogels.

3. Ecologische vereisten

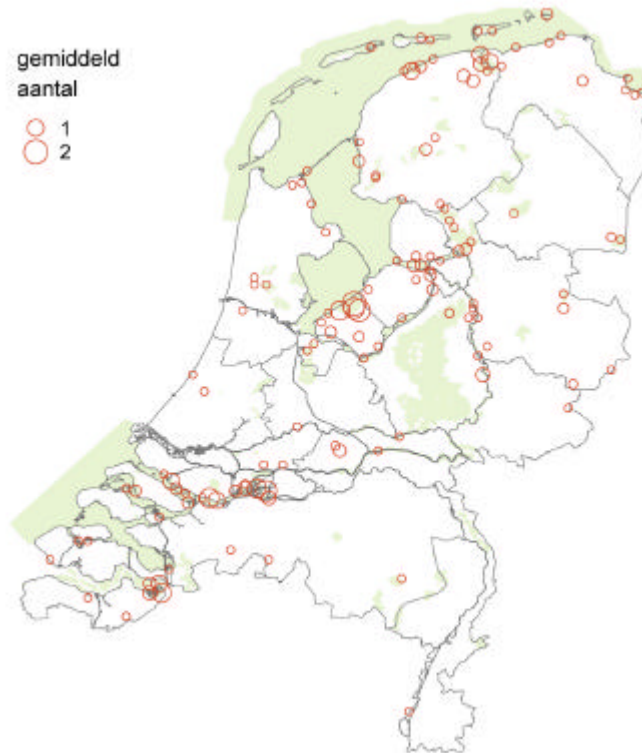
Leefgebied: De zeearend verblijft vooral in open waterrijke gebieden of 'wetlands' met een hoog prooiaanbod in de vorm van watervogelconcentraties. Ook kadavers van herten en andere grote zoogdieren trekken zeearenden aan. Op de Veluwe worden jaarlijks zeearenden waargenomen bij dode herten en zwijnen op wildakkers, mogelijk worden ze daarbij aangelokt door raven. De voedselbiotoop van de zeearend bestaat uit grote moerassen, grote meren of estuaria, uitgestrekte kweldergebieden en in mindere mate ook uit uiterwaarden. Kenmerkend is altijd een zekere mate van rust. De zeearend foerageert ook buiten waterrijke gebieden in terreinen waar voldoende voedsel, bijvoorbeeld konijnen of aas aanwezig is. Het foerageergebied kan een oppervlakte van 5.000 tot 10.000 ha beslaan. Sommige overwinterende zeearenden pendelen veelvuldig tussen voedselgebieden die tientallen kilometers uiteen liggen, andere hebben een actieradius van slechts enkele honderden meters.

Voedsel: De zeearend is een opportunist die een veelheid aan voedselbronnen benut. De hoofdmoot bestaat uit watervogels van meestal 0,5 tot 2,5 kg zoals meerkoeten, eenden, ganzen, meeuwen, futen. Daarnaast jaagt de zeearend in ondiepe wateren op grote vissen zoals karpers. Zoogdieren o.a. haas, konijn en muskusrat vormen een aanvullende voedselbron en ook aas staat geregeld op het menu. Het gaat daarbij om dode vissen, dode vogels en karkassen van zoogdieren, bijvoorbeeld van grofwild.

Rust: Zeearenden rusten doorgaans in (wilgen)bosjes in of nabij het foerageergebied, maar ook in bosgebieden op enige afstand daarvan. In het foerageergebied gebruiken ze weidpalen, hekken, kale bomen, hoogspanningsmasten of kleibulten als uitkijkplaatsen. De zeearend is weinig gevoelig voor verstoring. Hij is echter wel gevoelig voor de opstelling van windturbines omdat ze een hindernis vormen bij vliegbewegingen met een 'aanvliegrisico'.

4. Huidig voorkomen

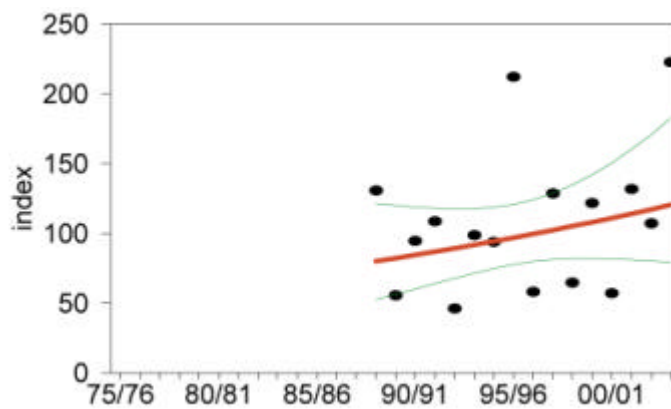
Vooral in de omvangrijke, uitgestrekte waterrijke gebieden worden zeearenden gezien: in de Lauwersmeer, langs de Fries-Groningse kust (incl. Dollard), in de Oostvaardersplassen, in de Biesbosch en Haringsvliet en in het Land van Saeftinghe.

Verspreidingskaart zeearend

5. Beoordeling landelijk gunstige staat van instandhouding

Trends in Nederland: De aantallen overwinterende zeearenden nemen toe. Dit is in lijn met de populatietoename in Noord- en Oost-Europa. In de periode 1945-78 overwinterden jaarlijks een tot vier exemplaren. Sinds de strenge winter van 1978/79 is dit aantal ongeveer verdrievoudigd

Aantalsontwikkeling zeearend

Recente ontwikkelingen: Sinds 1988 zijn er goede telgegevens. De toename lijkt door te zetten.

Beoordelingsaspect natuurlijk verspreidingsgebied: gunstig

De verspreiding van de zeearend in ons land is toegenomen.

Beoordelingsaspect populatie: gunstig

De aantallen van de zeearend die in ons land verblijven zijn toegenomen.

Beoordelingsaspect leefgebied: gunstig

De omvang en de kwaliteit van geschikt leefgebied voor de zeearend nemen toe.

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: gunstig

Het natte natuurgebieden zullen in omvang verder toenemen en dat is gunstig voor de zeearend. Het perspectief van deze soort in Nederland zal sterk afhangen van de populatieontwikkeling in de broedgebieden in Noord- en Oost-Europa.

Landelijke instandhoudingsdoelstelling: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 7 vogels (seizoensmaximum).

Streefbeeld bij de landelijke instandhoudingsdoelstelling: Behoud van de huidige situatie volstaat bij deze soort.

Oordeel: gunstig.

Beoordeling Staat van Instandhouding		
Aspect	1981	2004
Verspreiding	matig ongunstig	gunstig
Populatie	matig ongunstig	gunstig
Leefgebied	matig ongunstig	gunstig
Toekomst	matig ongunstig	gunstig
Eindoordeel	matig ongunstig	gunstig

6. Bronnen

- Bekhuis J., Hustings F. & van Winden E. 1999. Zeearenden in Nederland in 1945-97. Het Vogeljaar 47: 145-153.
- Bijlsma R.G., Hustings F. & Camphuysen C.J. 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Jonge M. de, 2001. De vliegende deur: wetenswaardigheden over de Zeearend in Nederland en Europa. Werkgroep Roofvogels Nederland, Appelscha